

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posreduje. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji Din 144.—, za inozemstvo Din 330.—. Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

ITALIJANSKA NEPOPUSTLJIVOST V LONDONU

Razprava o japonskih pridržkih — Ako se ne sprejmejo italijanske zahteve, bo italijanska delegacija zapustila razorožitveno konferenco

London, 4. aprila. Po očitnem poročilu se je vršil včeraj med ameriško, angleško in japonsko delegacijo razgovor, ki je za uspeh pomorske razorožitvene konference velikega pomena. Pri tej priliki se je razpravljalo o pridržkih, s katerimi bi bila japonska vlada pripravljena sprejeti angleško-ameriške razorožitvene predloge. Ker so ti pridržki izključno tehničnega značaja, je bil ustanovljen nov mornariško tehnični pododbor, ki bo dalje proučeval ta vprašanja. Včeraj se je vršil tudi daljši razgovor med Briandom in Stimsonom, na katerem je Stimson obrazložil francoskemu zunanjemu ministru velik pomen, ki ga pripisuje Ameriki

pogodbi petih držav. Henderson in Grandi sta razpravljala o angleško-francoski varnostni formuli.

London, 4. aprila. AA. Predsednik angleške vlade Macdonald in minister za zunanje zadeve Henderson sta se sestala z italijanskim ministrom za zunanje zadeve Grandiem. Njihovemu daljšemu razgovoru so prisostvovali strokovnjaki pomorske razorožitvene konference. Angleška ministra sta obvestila Grandija o pogajanjih glede na tolmačenje pakta Lige narodov. Grandi je izrazil svoje pomisleke in dejal, da si pridržuje odločitev o svojem nadaljnjem ravnanju napram takemu tolmačenju, ker je vendar namen pomorske

konference razorožitev in omejitev oboroževanja. Grandi je ponovno opozoril na nezdružljivost italijanskega stališča z nesprejemljivimi francoskimi zahtevami, ki nasprotujejo italijanskim pravicam, prizanim na konferenci v Washingtonu.

Rim, 4. aprila. V političnih krogih izjavljajo, da je po sestankih Grandija z Dumesnilom, Macdonaldom in Stimsonom iluzorno pričakovati kakršne koli kompenzacije Rima v vprašanju paritete s Francijo. Italija ne bo popustila, če se ne odobri v Londonu italijanska zahteva, in ne bo podpisala nobenega sporazuma ter bo zapustila London, prosta vseh obveznosti.

Mednarodna konferenca dela

Letošnja konferenca bo razpravljala o določitvi delovnega časa. — Naša država je kot tretja ratificirala največ konvencij o mednarodnih delovnih pogojih.

Ženeva, 4. aprila. AA. 14. zasedanje mednarodne konference dela za leto 1930 bo posvečeno razpravi o drugem delu konvencije o delovnem času. Pri tej priliki je mednarodni urad dela v Ženevi izdal takozvano modro knjigo z odgovori na vprašanja, ki so bila o tem predmetu izročena posameznim državam lani. Od 29 odgovorov je 18 držav izjavilo, da so za predloženo načrt. Med temi državami so Nemčija, Francija in Italija. Šest držav je priporočilo razne izjembe. Pet držav, med njimi Velika Britanija in Japonska, pa so mnenja, da za enkrat ni mogoče v tem vprašanju določiti obveznosti mednarodnega značaja. Načrt konvencije upošteva vse te odgovore in določa delovni čas na 48 ur na teden. Po pravilu, naj delovni čas ne presega 8 ur na dan, v izjemnih primerih

pa ne 10 ur. Delovni teden ne sme trajati dalje kot 48 ur. Načrt določa nadalje mednarodno preiskavo v vseh državah. Preiskava naj se nanaša na delovne pogoje v industriji, hotelih, restavracijah, gledališčih in podobnih podjetjih. Anketa naj bi trajala 4 leta, a njena poročila bi se dostavljala mednarodnemu uradu dela.

Bograd, 4. aprila. AA. Po poročilu, ki so ga prejeli naše delodajalske organizacije od generalnega tajništva mednarodnega urada dela v Ženevi, znaša število doslej ratificiranih konvencij iz delovnega področja tega urada 348. Pogojno je bilo sprejetih 9 konvencij. Naša država je do 1. marca t. l. ratificirala 19 konvencij o mednarodnih pogojih dela in se nahaja v tem pogledu na tretjem mestu med državami članicami Lige narodov.

Katastrofalne nesreče v Ameriki

Eksplodizija pirotehnične tovarne. — Mnogo oseb ubitih. — Eksplodizija plina in petrolejskih vrelcev. — 40.000 hl petroleja v plamenih.

Newyork, 4. aprila. Iz Devona (Pensilvanija) poročajo, da je prišlo včeraj do strahovite eksplozije v tamošnji pirotehnični tovarni. Eksplozija je bila tako silna, da je porušila glavno tovarniško poslopje. 15 delavcev je bilo ubitih, nad 100 pa ranjenih in so jih morali prepeljati v bolnico, kjer se 30 izmed njih bori s smrtjo. 25 oseb še pogrešajo. Zračni pritisk je bil tako velik, da je vrglo brzovlak, ki je v času eksplozije vozil v oddaljenosti kakih 40 metrov mimo tovarne s tira. Pri tem sta bila dva potnika težje ranjena. Reševalna akcija je bila zelo težavna, ker je nastal požar in je sledila eksplozija za eksplozijo. Pri gašenju je bilo 8 gasilcev ranjenih.

Newyork, 4. aprila. Sredi se je pripetila luđa eksplozija na spodnjem Broadwayu med 28. in 30. ulico. Zaradi uhajanja plina je prišlo do eksplozije v kabelskem kanalu. Eksplozija je bila tako močna, da je raznesla tlak in poškodovala tudi mnogo poslopij. Na 20 mestih so udarili plameni

iz kanalskih odprtin. Zaradi nevarnosti nadaljnjih eksplozij je moralo nad 5000 ljudi izprazniti stanovanja. Poškodovani so tudi telefonski kabli tako, da je ves telefonski promet v tem delu mesta prekinjen. Tudi cestna železnica je morala ustaviti promet.

Bataglia, 4. aprila. Iz še nepojasnjene vzroka je prišlo včeraj do eksplozije pri tukašnji petrolejskih vrelcih. Sedem delavcev je bilo ubitih, 12 pa težje ranjenih.

Eldorado, 4. aprila. Včeraj je udarila strela v ogromni tank tukašnje Magnolia Petroleum Company. V tanku je bilo 40.000 hektolitrov petroleja, ki je bil v hipu v plamenih. Ker obstoja nevarnost, da se razširi požar tudi na ostala petrolejska skladišča, so se gasilci odločili, da tank razstrelje in po posebnih rovih iztočijo petrolej. Dosedanji požarki pa se niso obnesli, ker je tank zgrajen tako močno, da ga s topovskimi streli niso mogli navrtati.

Usodna zmota v bolnici

Madrid, 4. aprila. V Granadi se je pripetila včeraj zaradi malomarnosti bolniškega osebja tragična nesreča. V otroškem oddelku je bilo 14 otrok zaradi raznih otroških bolezni. Streljnice so otrokom namesto predpisane zdravila dale pomotoma neko sredstvo proti izpadanju las, ki je učinkovalo kot strup in je vseh 14 otrok umrlo v strahovitih bolečinah. Proti primariju bolnice in bolniškemu osebju, ki je zakrivilo to nesrečo, je uvedeno kazensko postopanje zaradi ogrožanja življenja in malomarnosti.

Carina na izvoz španskih banan ukinjena

Beograd, 4. aprila. Z odlokom finančnega ministra je ukinjena carina na uvoz banan iz Španije.

Otvoritev vaješkega doma v Osijeku

Osijek, 4. aprila. V nedeljo 6. t. m. pripe semkaj minister trgovine in industrije Juraj Demetrovič, ki bo otvoril vaješki dom. Tukašnja zbornica za TOI bo privedla ministru na čast svečan banket.

Znižanje izkrcevalnih tarif v italijanskih lukah

Rim, 4. aprila. AA. Zbornica je nadaljevala razpravo o proračunu ministrstva prometa. Vlada je opozorila ministrstvo na znižanje davčnih in tarifnih bremen za uvrčanje in izkrčanje blaga, ki naj se dosele poveri udruženjem pristaniških delavcev.

Rim, 4. aprila. AA. Poslanec Magrini je podal ostavko na predsedniško mesto zveze fašističnih pomorščakov. Njegova ostavka je bila sprejeta. Za naslednika mu je bil postavljen poslanec Luigi Begnotti.

Apulski vojvoda v Miramaru

Trst, 4. aprila. AA. Apulski vojvoda in vojvodinja bosta stanovala meseca maja v znamenitem miramarskem gradu, ki je bil svojo rezenca bivšega mehiškega cesarja Maksimilijana. Grad bo prazen, dokim bo ostal park še nadalje po želji vojvode na razpolago občinstvu.

Beg bolgarskih razbojnikov

Sofija, 4. aprila. AA. Na vidinski progi so pobegnili iz vlaka trije obsojeni razbojniki, med njimi Karkuzov, ki je bil obsojen na smrt. Razbojnik je streljal v vagonu dva orožnika. Ko je eden od stražnikov odšel na hodnik, so se razbojniki na neki način osvobodili okov, pretepli drugega stražnika in pobegnili. Stražnika sta takoj zasledovala razbojnike in eden od njih je bil pri tem ubit. Od pobeglih razbojnikov je bil samo eden ujet.

Grško posojilo v Angliji

Atene, 4. aprila. AA. Ravnatelj grške narodne banke Grouppulos se je vrnil iz Londona, kjer je bil zaradi zaključitve posojila. Po svojem povratku je izjavil, da je na račun Zemljiške kreditne banke zaključil posojilo v znesku 2 milijonov funt sterlingov, od katerih bo 1 milijon takoj izplačan imenovani banki. Razen tega je bil zaključen posojilo 600.000 funtov sterlingov na račun dobave umetnih gnojil.

Denar postaja cenejši

Curich, 4. aprila. AA. Švicarska Narodna banka je znižala eskomptno mero od 3 in pol na 3%.

Stockholm, 4. aprila. AA. Švedska banka je znižala obrestno mero na 3 in pol procenta.

Bombay, 4. aprila. AA. Indijska imperijalna banka je znižala eskomptno mero od 7 na 6%.

Borzna poročila.

LUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.75, Berlin 13.495—13.525 (13.51), Bruselj 7.896, Budimpešta 9.8877, Curich 10.044—10.074 (10.059), Dunaj 796.42—799.42 (797.92), London 275.82, Newyork 56.385—56.535 (56.485), Pariz 220.54—222.54 (221.54), Praga 167.28 do 168.03 (167.68), Trst 295.60—297.60 (296.60).

INOZEMSKE BORZE

Curich: Beograd 9.1275, Pariz 20.225, London 25.1225, Newyork 516.40, Bruselj 72.04, Milan 27.08, Madrid 65, Berlin 123.27, Dunaj 72.81, Sofija 3.745, Praga 15.30, Varšava 57.90, Budimpešta 90.225, Bukarešta 3.0725.

Ping-pong turnir

se ne bo vršil v areni Narodnega doma, kakor je bilo napovedano, marčič v beli dvorani hotela »Union« ob 20.

Poglavar srbske pravoslavne cerkve na smrtni postelji

Patrijarh Dimitrije je težko obolen in zbija njegovo zdravstveno stanje resne skrbi.

Beograd, 4. aprila. AA. Včeraj ob 15. popoldne se je sestal sv. sinod in sicer: predsednik metropolit Dožić, episkop temešvarski in velikokikindski dr. Letić, episkop v Šabcu Mihajlo ter episkop hercegovski dr. Jovan, ter odšel na Dedinje, da poseti patrijarha Dimitrija in mu referira o delu vrhovnega upravnega sveta srbske patrijarha. Ob tej priliki je izrazil patrijarh svoje želje in izdal naročila sv. sinodu glede na svojo bolezen.

Po posetu sv. sinoda pri patrijarhu Dimitriju se je sestal zdravniški konzilij in sicer: dr. Mihajlo Petrovič, dr. Vrbaci, dr. Demosten Nikolajević in Svetozar Nikolajević. Konzilij je ugotovil, da je stanje patrijarha še vedno neizpremenjeno.

Sv. sinod je takoj izvestil predsednika ministrskega sveta, ministra pravde, ministra dvora in vse episkopske arhierije

o stanju bolezni Nj. svetosti patrijarha. Nj. Vel. kralj je včeraj ob 16. poslal svojega zastopnika polkovnika Pekića na Dedinje, da poseti patrijarha in izrazi željo po skorajšnji ozdravitvi. Patrijarh je zaprosil g. polkovnika Pekića, naj izrazi Nj. Vel. kralju najlepšo zahvalo za zanimanje za stanje njegove bolezni. Tudi predsednik ministrskega sveta general Živković se pusti neprestano obveščati o stanju Nj. svetosti patrijarha.

Beograd, 4. aprila. Stanje patrijarha Dimitrija je po mnenju zdravnikov brezupno. Danes popoldne je bolnika obiskal Nj. Vel. kralj. Po ponovnem pregledu je zdravniški konzilij izdal naslednji komunikacijski:

Stanje neizpremenjeno. Urin izostaja, stolica redka in krvava. Bolnik je pri zavesti. Žila normalna, temperatura 36,7.

Madžarski zunanji minister o vzhodnih reparacijah

Budimpešta, 4. aprila. AA. V razpravi, ki je bila snovi v parlamentu o proračunu ministrstva za zunanje zadeve, je zunanji minister Valko izjavil, da še vedno ni mogoče podati javnosti pojasnila o poteku pogajanj v Parizu glede vzhodnih reparacij, ker so pogajanja še v teku in se položaj neprestano izpreminja. Glede ukinitve potnih vizov je vlada pripravljena urediti to vprašanje na podlagi reciprocitete. Valko upa, da bodo s 15. majem ukinitvi vizumi za potovanje v Nemčijo in Avstrijo. O zaprekah v mednarodni trgovini je izjavil, da je v tem vprašanju zadnje čase nastopilo izboljšanje, čeprav ženevska konferenca ni dala želenih uspehov.

Spopadi med Rumuni in Bolgari v Dobrudži

Sofija, 4. aprila. AA. Glede na poboje med rumunskimi kolonisti in bolgarskimi kmeti v Bogdanovem in Dobrudži priobčujajo bolgarski listi poročila o tem, da je zaradi teh dogodkov zavladalo med bolgarskimi kmeti v Dobrudži veliko razburjenje in da pripravljajo bolgarski naseljenci protestne shode. Bolgarski vladni krogi so prepričani, da bo rumunska vlada uredila strogo preiskavo in da bo kaznovala krivce.

Češkoslovaško-rumunska trgovinska pogodba

Bukarešta, 4. aprila. AA. V sredo je bila v ministrstvu za zunanje zadeve prva seja češkoslovaško-rumunske komisije za trgovinsko pogodbo. V imenu Rumunije je pozdravil komisijo polnomočni minister Fualisti ter dejal češkoslovaškim članom komisije, da se rumunska vlada nada v skorajšen uspešen zaključek teh pogajanj. Češkoslovaški polnomočni minister v Bukarešti Kiessel-Jizerski je v svojem odgovoru naglasil, da obstoja med obema državama čvrsto prijateljstvo in da so odnosi najboljši.

Srbsko-bolgarska cerkvena konferenca odgodena

Sofija, 4. aprila. AA. »Zarija« poroča, da je srbska patrijarhija odpovedala srbsko-bolgarsko cerkveno konferenco.

Zopet roparski umor v Varni

Sofija, 4. aprila. AA. V Varni je bil umorjen bogat starič Bočev s sestro in služkinjo. Policija sodi, da gre za roparski umor. Storitve so neznane.

Nesreča fašističnih letalcev

Brescia, 4. aprila. AA. Letalo z generalnim konzulom in poveljnikom 7. skupine fašistične milice Aldom Terabellom se je ponesrečilo v bližini Bretazza. Potnik in pilot sta bila ubita.

Demisija rumunskega vojnega ministra

Bukarešta, 4. aprila. AA. Listi poročajo, da je rumunski vojni minister Čibovski podal ostavko in da te ostavke ne bo umaknil. Dalje javljajo, da je predsednik vlade Maniu prevzel začasno vojni ministrstvo.

Bukarešta, 4. aprila. AA. »Radore« javlja, da je ministri svet vzel na znanje ostavko vojnega ministra Čibovskega ter razočil predsedniku vlade Maniu, naj obvesti o tem namestništvo. Nato je ministri svet razpravljaj o načrtu stanovanjskega zakona.

Anglija in palestinski mandat

London, 4. aprila. s. V spodnji zbornici je izjavil ministrski predsednik Macdonald v odgovoru na Baldwinovo vprašanje, da bo angleška vlada tudi v bodoče upravljala Palestino po določbah mandata, ki je bil odobren od Lige narodov. To je dolžnost, ki je vlada ne bo zanemarjala in ki jo hoče z vsemi razpoložljivimi sredstvi izvesti. Macdonald je končno rekel, da želi, naj bi ga razumeli, da pomeni ta izjava takojšnjo pripravljenost policijske sile, ki je potrebna za garancijo notranjega miru v Palestini v sedanjih razmerah.

Smrtna kazen v angleški vojski odpravljena

London, 4. aprila. S sklepom spodnje zbornice je bila odpravljena smrtna kazen za pripadnike angleške armade. Smrtna kazen se bo v bodoče izrekala samo nad onimi, ki bi v slučaju vojne vedoma izdali državne interese.

Skupna akcija manjšinskih strank v ČSR

Predlog za osnovanje odbora, ki naj bi izvedel parlamentarno rešitev manjšinskega problema.

Praga, 4. aprila. Skupna akcija vseh v zbornici zastopanih narodnih manjšin je izzvala v političnih krogih veliko pozornost. Zastopniki Nemcev, Madžarov, Poljakov in Rumunov so brez razlike politične smeri predložili skupen predlog za ustvaritev odbora za narodne manjšine. Ta odbor naj bi izposloval parlamentarno rešitev manjšinskega problema. V utemeljitvi se maglaša, da je rešitev narodnega vprašanja temelji notranjega miru češkoslovaške republike. Brezdvomno je, da do sedaj o rešitvi narodnega vprašanja ni moglo biti govora. Zastopavljanja narodnih manjšin v jezikovnih vprašanjih so na dnevnem redu. Skorajšnja razdelitev in porazdeljevanje gozdov povzročata narod-

nim manjšinam težke skrbi. Češkoslovaško šolstvo se bolhotno razvija dalje v škodo manjšinskemu. Vsi ti zakoniti in administrativni ukrepi bodo stalne prilike za zapostavljanje narodnih manjšin, če njihovo vprašanje ne bo rešeno v načelu. Nadalje se poudarjajo izjave predsednika Masaryka, da vprašanje jezika in narodnosti nista vprašanji preštetja, temveč vprašanji administrativne praktične potrebe. Narodne manjšine pa žal nimajo zakonitih jamstev, da se bo to načelo tudi v resnici izvedlo. V interesu države je, da se ne ogiba rešitve spornih narodnih vprašanj ter ustanovi predlagani odbor, ki bi omogočil neposredni sporazum med narodi.

Grške slavnosti

Atene, 4. aprila. AA. V nizu svečanosti o priliki proslave 100 letnice grške neodvisnosti bo ena najznačilnejših svečanosti ona v starih Delih, kjer bo maja meseca otvorjena razstava grške umetnosti. Oktobra meseca pa se bo vršil v Atenah bizantizatski kongres, na katerem se bodo zbrali bizantologi iz celega sveta. O priliki zasedanja kongresa bo otvorjen tudi novi bizantološki muzej.

Atene, 4. aprila. AA. Povodom proslave 100letnice grške neodvisnosti so bile izdane posebne znamke. Na znamkah se nahajajo slike najznamenitijh junakov iz doboje za neodvisnost. Vsega je bilo izdanih 18 vrst znamk. Vse znamke so umetniško izdelane.

Prvi letošnji polet »Zeppelina«

Friedrichshafen, 4. aprila. AA. »Grof Zeppelin«, ki je bil tokom zime temeljito popravljen, je izvršil včeraj svoj prvi letošnji polet. Na »Grofu Zeppelinu« so izvršene značilne izpremembe in modernizacije v konstrukciji.

Skrbimo za boljšo izobrazbo

Iz govora predsednika g. dr. Windischerja na občnem zboru Trgovskega društva »Merkur«

Ljubljana, 4. aprila.

Praznine v razmerju med gospodarjem in službenikom so vedno redkeje, zlasti v jesenskem času je v resnici težko dobiti celosplošno absolutno strokovno izobrazbo. Opazimo, da je težko za zaposlitev osebo absolutno visokih strokovnih stroškovnih stroškov. Naše prilike so majhne in skromne, pa so v tem pogledu potrebe skromne in so v gotovih mestih zasedena merila in mesta čisto po ljudih, ki so prišli iz drugih poklicev. Pri tem igra veliko vlogo tudi okolnost, da je izobrazba, ki jo dandanes nudijo šole, v praktičnem pogledu in zlasti v jezikovnem nezadostna. Izvežbanost v stenografiji in strojepisu je redko zadostna, znanje jezikov je pa naravnost žalostno pomanjrljivo. Za nemščino in laščino, ki je pri nas osobito prva v večjih podjetjih neogibno potrebna, je od leta do leta slabše, na drugi strani pa tudi znanje francoščine, ki je praktično neuporabno manjšega pomena, nikakor ne zadošča. Kdo se bo temu čudil, če je resnica, da celo znanje srbohrvaščine daleč zaostaja za tem pri naši mladini, kar se more in sme zahtevati. Na te okolnosti je bilo ponovno že opozorjeno, ali zdaj se, da so merodajna mesta popolnoma prezrta vpoštevane praktičnega življenja, dajmo mi že v prvem razredu gimnazije prevajali iz latinskih vaj, da se učimo za življenje in ne za profesorje in učitelje.

Hiba je tudi ta, da imamo premalo kvaliteta materiala med nameščenci. To velja tudi za precej številne kroge inštr. trgovskih strokovnikov, ki opravljajo prodajo blaga v trgovinah na drobno. Dobri prodajalci in prodajalke vobče nimajo težav, ali za povprečen material, ki slabo ustreza zahtevam, je v resnici težava dobiti nameščenice, pa je v tem pogledu neugodno dejstvo zapisati, da so zasluzki slabši in da slabo izvežban material kvari službene pogoje in službene prilike. Strokovnost in kvaliteta je nekaj, čemur treba posvetiti še večjo pozornost pri nas tudi glede obrtnega narajanja. Skrbeti moramo tudi za to, da dobimo v šoli in v praksi več prilik, ki bodo služile kot strokovna vežbališča. Prizadevnost mora biti posvečena temu, da se vzgoji in pridobi med našim ljudem, ki so preko povprečnosti, kajti povprečnik hodi staro uglajeno pot, mi pa rabimo ljudi, ki bodo tudi znali iskati in najti ter utirati nova pota.

Mladino treba vzgajati in navašati k dobremu in k boljšemu. Mladina je mehka, mladina se da oblikovati, samo mora biti roke, ki jo vodi. Brez discipline nikjer ne gre.

Mlad svet je treba vzgajati v takem duhu, da bo imel vse.

le, ljubezen in spoštovanje do dela, mlad svet mora doumeti, da brez dela ni plačila, da so lahki zasluzki nemogoči in da je samo s pridnostjo, sposobnostjo, poštenostjo, s potrpeljivim delom

in vztrajnostjo in varčnostjo mogoče vzpeti se do blagostanja. V življenju je kakor na potu preko visokega hriba, kjer se mora dolgo truditi in napenjati, da te razgled na vrhu poplaja za napor in znoj. Vse to ni težko in nikakor ne zahteva suženjskih razmer, ali vzgoja, red in disciplina je potrebna napram mladim ljudem, sicer vsa darovitost ne pomenja drugo kakor zakopan talent. Za vsak napredek in zlasti tudi za gospodarski napredek je osebnost najdragocenejši moment. Ako gre vsa podjetnost v družbe in združbe, je brezdvomno za gospodarski napredek dokaj slabše in neugodnejše nego tani, kjer gospodarsko povzdiglo in gospodarski razvoj nosi in kroji osebnostna individualna sposobnost in volja samostojnega gospodarja. V naši organizaciji je bilo vedno dosti prepričanja in mnogo razumevanja za potrebe strokovne in splošne organizacije.

Začeli smo ledino kopati in steze krčiti, pa smo z izdajanjem prvih strokovnih knjig v slovenskem jeziku, s predavanji, z izdajanjem strokovnega glasila, s poučnimi publikacijami kakor je koledar in z rednimi poučnimi tečaji pozivaj skušali dati svojim ljudem to, kar jim je bil gospodarski in kulturni šolski politiki odrekala. Prilike so se od tistih časov, ko smo mi pred 30 leti začeli s smotrenim delom, hvala Bogu, zelo obrnile na boljše. Strokovnih učilšč vseh vrst je danes tudi pri nas dovolj, samo je potrebno, da se te šole s svojim poukom prilagodijo čim prej v večji meri potrebam in zahtevam živega praktičnega življenja. Mladina, pomlad, poganek ali kakor imenujete ta živ virec v narodu, je tako žlahten in tako dragoceno material, da mu treba posvečati vso skrbno in brižno pozornost. Zakaj ura izgubljena, ne pride več nobena! V svojem malem krogu smo se mi vestno trudili pripomoči k povzdigu izobrazbe na ta način, da smo v letošnji jesenski in zimski sezoni uvedli pod imenom »Ljudska univerza za trgovske in obrtniške kroge« čedno vrsto predavanj iz najrazličnejših strok. Naša dolžnost je danes, da damo na tem mestu besedo dolžne zahvale vsem tistim gospodom predavateljem, ki so se drage volje odzvali naši prošnji in našemu vabilu ter v nesebični požrtvovalnosti dali svoje bogato znanje na razpolago našim predavateljem večerom.

Pred veliko krizo tovarniškega delavstva

Vestno poslovanje naše borze dela — Podatki o brezposelnih v preteklem letu — Redukcija industrijskega delavstva

Ljubljana, 3. aprila.

Ogrevalnico so zaprli in njenih 50 stalnih oseb je moralo izseliti. Nekateri so porazgubili po ljubljanski okolici, nekaj se jih je preselilo v zapore na Mikloševcih cest, ker so se pošteno stopili za slovo, ko so zapustili ogrevalnico, večina se jih je pa preselila na borzo dela. Spoznaš obzre, ki si jih videl v ogrevalnici in take, ki že tri leta postajajo pred borzo dela in čakajo na boljše čase, samo dela se ne primejo. To so pač pokloniki brezposelnosti, brezposelnost je njih poklic. Najbolj človeka začudi, da je med njimi večina mladih fantov, ki so zdravi in močni. Ti imajo tudi najbolj brezbrizne obzre, ki se šaljijo nad svojim postopanjem, dočim starejši beres z obraza skrb in potrtost, ki jim jo je vtisnila brezposelnost. Imajo ženo in otroke, ki morda že jutri ne bodo imeli kaj položiti v usta.

Lanski promet borze dela

Šef borze dela g. Z. u. z. k. je dal našemu uredniku zanimive podatke o poslovanju ljubljanske borze dela v preteklem letu. Statistika o posredovanjih kaže veliko aktivnost naše borze dela, njeno razumevanje nalog, ki jim pripadajo na delovnem trgu njenega območja.

Ljubljanska borza dela ima še podružnico v Mariboru in ekspozituro v Celju in Murski Soboti. Slednja statistika kaže promet naše borze v primeri s prometom vseh drugih delovnih borz v državi, to je v Zagrebu, Splitu, Novem Sadu in v Beogradu. Vsaka teh borz ima seveda še številne ekspoziture in podružnice.

Iz l. 1928 je ostalo v Sloveniji 2318 brezposelnih, v celi državi pa 5832. V Sloveniji torej 38% vseh brezposelnih. Marsikdo se bo čudil, kako odpade na majhen teritorij Slovenije v primeri z ostalo državo tako velik del brezposelnih. Vzrok je v tem, da so v državi borze dela, ki izvirajo letno po 60 do 70 posredovanj, dočim jih je naša borza izvršila letno povprečno po 15.000, kar ima pregled čez naš delovni trg in vrši svoj onozgodno vestno in marljivo. Ima točno v evidenci potrebe delavstva in delodajalcev, dela z interesom in se potrudila, da zadovolji ponudniki in povpraševalce. Druge borze ne delajo tako intenzivno, nimajo pred očmi, da je njih glavna naloga posredovati delo in ne izplačevanje podpora in izdajanje objav za polovično vožnjo. Zato človeka presenetijo številke procesov v Sloveniji v primeri z ostalo državo.

Kar se tiče ponujenega štela, je bilo lani celi državi 62.594 prostih mest, v Sloveniji 22.920, torej 37%. Posredovanj je bilo v celi državi 41.617, v Sloveniji 16.612, torej 40%. Koncem leta je ostalo v celi državi v evidenci 146.787 brezposelnih, v Sloveniji 2127, torej 38%. Navedene številke pričajo dovolj jasno o delovanju naše borze dela.

Prekmurci so dobro zaslužili

Zanimivi so statistični podatki o podporah brezposelnih v preteklem letu. V celi državi so izplačali 35.417 brezposelnim 2 milijona 366 tisoč Din podpore, v Sloveniji 2271 brezposelnim 324.222 Din. Za polovično vožnjo so bile izdane v celi državi objave 124.246 delavcem v vrednosti 7 milijonov 812.570 Din, v Sloveniji od tega 14.602 delavcem vrednosti 875.237 Din. Vpoštevati je pa treba, da so lani prekmurški sezonski delavci prinesli iz tujine okoli 4 milijone Din prihrankov. Po številu posredovanj in pomudi oziroma povpraševanj je bila lanska sezija najboljše, odkar obstoja naša borza dela.

Kriza tovarniškega delavstva

Skranja kritične razmere se pa obetajo na delovnem trgu za letošnje sezono. Pričela se je velika kriza tovarniškega delavstva, ki je bilo nekaj let nazaj precej redno zaposleno. Z redukcijo je začela Kranjska industrijska družba na Javorniku, papirnice v Vevčah in zdaj preti redukcija kovinarjev v tovarni Vesna v Celju. Borza dela je zdaj že obremenjena s 300 tovarniškimi delavci, za katere ni zaposlitve. Od teh je 134 papirničarjev in nad 150 pomožnih kovinarjev. Težkoča s temi delavci je tudi v tem, da so vajeni tovarniškega dela in jih ni mogoče poslati na kako drugo delo. Za vse te išče zdaj naša borza dela zaposlitve v inozemstvu.

Situacija na delovnem trgu bo poslabšala tudi redukcija delavstva pri Trbovelski premogokopni družbi, ki se bo kmalu izvršila. Nekoliko bo razmere zboljšala letošnja izredno zgodnja stavbinska sezija, ki je pričela podrgni mesec prej, nego druga leta. Boljši delavci - zidari so že zaposleni. Glede drugih strok je položaj nekoliko normalen. Sezona prične kmalu tudi za natakarje. Slovenskih delovnih moči te stroke polje precej v Primorje, kjer naših ljudi že kar ngovijo. V dopisih tamošnje borze dela prošio ljubljansko borzo, naj nikar ne pošilja slovenskih delavcev v Primorje.

Čez zimo položaj na delovnem trgu ni bil posebno ugoden. Zasluzka ni bilo veliko, ker ni bilo hude zime. Stanovanjske razmere so pa bile glede na prejšnje zime povoljne. Brezposelnost so prošili in molili, da bi zapadel meter debel sneg, nebo je pa uslišalo občinske očete, ki so rosihi, naj ne bo snega, da si prihranijo težke tisočake, ki bi jih zaslužili brezposelnih, ki prav radi delajo pri mestu, ker dobro zaslužajo in se pri tem ne pretegnejo.

Gostilničarji za svoje pravice

Spomenica Zveze gostilničarskih zadrug v Ljubljani in Mariboru banu dravske banovine

Ljubljana, 4. aprila.

Davi se je sestalo v restavraciji Zvezda 24 delegatov Zveze gostilničarskih zadrug iz Ljubljane in Zveze gostilničarskih zadrug iz Maribora, da določijo zastopnike, ki naj izročijo banu dravske banovine spomenico, vsebujočo 14 točk, v katerih slovenski gostilničarji interperirajo v raznih stanovskih zadevah. Sestanek je otvoril predsednik g. Kavčič, na kar je tajnik g. Pintar prečital spomenico in so se delegati o nji razgovarjali ter izvolili člane deputacije.

V spomenici naglašajo gostilničarji, da je to prvič, ko se obračajo na najvišjega predstavniška dravske banovine po 6. januarju. Gostilničarska obrt je med vsemi drugimi v davki najbolj obremenjena in zato so njune davčne olajšave in odprava kvarne konkurence. Predvsem prošio v spomenici, naj se ukine izdajanje dovoljenj za točilnice, naj se znižajo točilne takse, naj se odpravi taksa na založne kleti in zatrosarjanje pri vkletenju alkoholnih pijač. Zelo škoduje gostilničarski obrti tudi prodaja alkoholnih pijač na trgovski način, to se pravi, na malo naj se dovoli prodajati alkoholne pijače samo gostilničarjem. Prepove naj se otvarjanje posebnih lokalov v trgovinah s prodajo alkoholnih pijač.

Veliko škodo povzroča zlasti gostilničarjem v mariborski oblasti prodajanje in to-

čenje vina lastnega pridelka izven kraja proizvodnje, kar naj se strogo prepove. Trošarinski registri so se izkazali kot nezmišelnost in naj se odpravijo. Vsi življenja nezmožni gostilničarji obrati naj se ukenejo. Prepove naj se točenje alkoholnih pijač v konzumnih in društvenih lokalih ter v lokalih nabavljalnih zadrug. Da se gostilničarska obrt sanira, naj se ustavi nadaljnje izdajanje krajevnih pravic. Za nepravične smatrajo gostilničarji tudi občinske doklade na vinski mošt. Presenetila jih je tudi postavka v banknem proračunu za davščino na nočni obisk gostin, ki se že pod samoupravo ni obnesla. Uvede naj se zopet maksimiranje občinskih in banknih doklad in končno naj se revidirajo določbe glede policijske ure, ki naj se podaljša in pri prekoračenju upošteva tudi, da krivda ni vedno na strani gostilničarja. Z veseljem pa gostilničarja pozdravljajo novelo k zakonu o banknih upraviteljih, ki določa banu posebne posvetovalne zbornice. Spomenico so zastopniki delegatov izročili g. banu o pol 12. uri. Popoldne bo v gostin pri Kavčiču nadaljevanje sestanka, kjer bodo razpravljali o skupščini središnjega Saveza v Beogradu, o sklicanju kongresa vseh gostilničarjev dravske banovine ter o izdajanju skupnega gostilničarskega lista.

Občni zbor Vodnikove družbe

Člani prejmejo tudi letos za 20 Din članarine 4 krasne knjige, po možnosti tudi peto, in sicer mladinsko

Ljubljana, 4. aprila.

Snoči se je vršil v Kazini IV. redni letni občni zbor Vodnikove družbe. Po kratkih poročilih predsednika g. Rasta Pustoslavca in tajnika dr. Karline je poročal blaginjak g. Milan Sterlekar. Družba je imela v zaključnem poslovnem letu 558.503 Din dohodkov in 566.000 Din izdatkov.

Za nadzorni odbor je poročal načelnik g. Ribnikar. Predlagal je blaginjaku za njegovo vestno poslovanje zaupnico, ki je bila soglasno sprejeta. Gospodar prof. Breznik je poročal nato o proračunu za tekoče poslovno leto, ki je bil istaklo soglasno sprejet.

Predsednik g. Rasto Pustoslavsek se je s toplimi besedami spominjal duševnega očeta in ustanovitelja Vodnikove družbe dr. Gregorja Jerzava. Njegovemu spominu se najbolj oddajamo s tem, da posvetimo vse svoje moči procvitu Vodnikove družbe. G. Predsednik se je toplo spomnil tudi ostalih ustanovnih članov, ki so umrli v preteklem letu.

Referat dr. Laha

Zanimiv je bil referat knjižnega referenta dr. Laha. Izvajal je med drugim:

Poudarjam pa slej ko prej, da ima družba do svojih članov vsaj toliko dolžnosti kot do književnih kritikov in da je torej njena naloga, poskrbeti članom onega primernega štiva, ki ga od nje pričakujejo. Dr. Stanko Lehen pravi, da se je vodstvo s tem, da skuša prilagoditi knjižni program potrebam in zahtevam širokih vrst, ustilo na upolovka tle. Gotovo, ako bi naša družba svoji program, da bi ga približali najnižjemu okusu. Tega namera pa vodstvo ni imelo in mu ga nihče ne more očitati. Ako niso vse doslej izdane knjige na višku, ni to krivda vodstva, ampak moramo kratkoma priznati, da ni boljše ni bilo na razpolago. Kadar bodo slovenski pisatelji tekmovali med seboj, kateri izmed njih bo ponudil družbi najboljšo delo in kadar bo mogoč odbor izbrati n. pr. med 10 najboljšimi deli in če bi takrat med njimi izbral najslabše — potem bi bili opravičeni očitki, da odbor namenoma odklanja dela višje literarne vrednosti.

Ker je v naših razmerah vendarle potrebno, da množimo domačo produkcijo, zato je naravno, da je odboru do tega, da izdaja dela slovenskih pisateljev. Pisarna poverjenikov in članov se v tem bistveno ločijo od nazorov gg. kritikov in dvomim, če je potrebno ravno v današnjem času tako omalovaževalno pisati o »književnih bratovščinah«. Dajte tem bratovščinam lepši del, one jih bodo razširile med ljudstvo in s tem izpolnile svojo dolžnost. Vodnikova družba je za petletno razpisala 5000 Din nagrade (pisatelj dobi še občinski honorar) za najboljšo povest, a je do določenega terminu prejela komaj eno delo. Kaj hočemo! Če se hoče pisatelj približati ljudstvu —

pravijo, da ni umetnik, če pa je umetnik, potem mu ni treba zveze z ljudstvom!

Knjige za l. 1931

Za l. 1931. so knjige že določene. Izdali bomo zopet štiri knjige, po možnosti tudi peto, in sicer:

1. Vodnikove pratike, ki bo ohranila sedanjost obliko, prinesla pa bo vsega potrebnega, poučnega, koristnega in zabavnega v sliki in besedi. Lahko rečemo, da je Vodnikova pratika nekaj znak slovenske narodne hiše. Ona je živa priča čustva in ponaša, da smo del Vodnikove kulturne družine.
2. Berkevo povest »Gospodična Irma.« Naš priljubljeni pisatelj, ki je znan našim čitateljem iz mnogih del zadnjih let, nam slika v tej povesti življenje malega meeta in mladih ljudi, borečih se za dekleta, ki se bori za kruh kakor tisoč enakih, postane blaginjakarja, rešuje svojo družo, a prestane žrtve razmer. To je živ kos resničnega življenja okoli nas, podan s toplim čustvom in z globokim pogledom v sodobno življenje.
3. Dr. Pavel Breznik: V deželi nebotičnikov. Pisatelj je sam poteval po Ameriki, bil je med našimi naselenci in podaja žive slike iz ameriškega življenja. Knjiga bo bogato ilustrirana.
4. Inž. F. Lupša: V džungli bolega slona. Pisatelj je preživel dolgo vrsto let v Siamu, bil je tam med svetovno vojno in je prepotoval vse te zanimive pokrajine. To bo knjiga za odrasle in mlade, polna je v nji nenavadnih dogodkov; lovi na divje zveri, popisi džungle, doživljanja med Siameci, zanimivi prirodnji pojavi itd., vse se vrsti pred nami v pestrih slikah kakor v filmu. Naravno je, da bo tudi ta knjiga ilustrirana, ker je pisatelj sam prinesel s seboj mnogo fotografij. Slike bodo v barvotisku, kar bo dalo obema knjigama še posebno vrednost.

Ako bo dopuščal proračun, bo skušal odbor izdati še mladinske knjige. To pa je odvisno od tega, če se v najkrajšem času izkaže, da bo število članstva omogočilo ta dar. Na članstvu je sedaj, da podpre odbor pri njegovem delu. Po referatu dr. Laha se je razvila živahna debata. Dr. Lah je podal ostavko na svojo mesto, ki je pa občni zbor ni sprejel, temveč mu je izrekel soglasno zaupnico.

Poročilo gospodarja

Iz poročila gospodarja prof. Breznika je bilo razvidno, da šteje družba 164 ustanovnikov, letnikov pa 18.947 (+1074). Od teh jih je v bivši ljubljanski oblasti 10.766 (+359), v mariborski 6765 (+269), izven Slovenije 1170 (+308), izven države pa 246 (+124). Na kmeth je bilo članov 10.559 (+728). Poverjenikov je bilo 650 (+76). Za tekoče poslovno leto so bili izvoljeni za nadzorni odbor: načelnik g. Ribnikar, dr. Puc in prof. Jeran. Sklenjeno je bilo, da ostane članarina še nadalje 20 Din. Koščeno je bila izrečena topla zahvala družbinim poverjenikom.

Iz gledališke pisarne

Gostovanje hrvatskih seljakov iz zagrebške okolice v ljubljanski dram. V ponedeljek, dne 7. t. m., gostujejo v naši dram hrvatski seljaki iz zagrebške okolice. In sicer vprizore vasko igr »Prigorska svadba«. Ta narodna igr je prista slika hrvatskega vsakega življenja, ki nam živo predločuje vse svadbene običaje hrvatskega naroda. Dramski igralski-selekti nastopijo v svojih originalnih pestrih narodnih nošah, pojo svoje narodne popevke, s seboj pa imajo tudi cel tamburaški zbor. S to narodno igr so seljaki gostovali na raznih krajih v naši državi.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Petek, 4. aprila 1929, katoličani: Izidor; pravoslavni: 22. marca, Vasilije.

DANASJNE PRIREDITVE.

Drama: Za ljubezen so zdravi. Opera: Zaprt. Kino Matice: Poganska ljubav, Ob 3. in 5. popoldne. Kino Ideal: Film ZKD: Popolni zakon. Kino Ljubljanski dvor: Grešna noč. Koncert Pavle Lovsetove v Filharmonični dvorani ob 20. Magoličeva razstava v Jakopičevem paviljonu.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Trnkoczy. Mestni trg: Ramor, Miklošičeva cesta.

Češkoslovska obec v Ljubljani priredi v soboto dne 5. aprila v restavraciji Zvezda priateljski večer. Na sporedu novi češki film iz slavnostnih dni v Pragi. Zelimmo obilno udeležbo. Prijatelji društva dobrodošli.

Gostovanje članov Narodnega divadla

Scheinplugova: »Ljubezen ni vse«.

Komedija v treh dejanjih in s tremi osebami. Zakonski trikot, a ne mož in ljubezen okoli iste žene, nego žena in ljubinka okoli istega moža. S humorjem in bistrostjo podajama »proklete resna zadeva«! Ljubezen ni vse — niti ženi, niti ljubimki, najmanj pa možu. Ljubezen je težka, usodna, žrtve in bolesti polna reč: toda še težji je zakon. Zlasti za ženo, ki mora biti možu ne le gospodinja, ljubica, predstaviteljica doma in obitelji, nego čisto tudi moževa postulat, usmiljenka ter strelovod njegovih živcev in muh.

Julka, bančna uradnica, je pomorno, samosvoje dekle, ki se samo preživlja. Osvojila je poslanca Jana in ga ljubi brez sebičnosti. Pri nji se razvedri Jan, vodja politične stranke, ministrijski kandidat, ki je največjim strankarskih borb in političnih intrig, a srečen vendarle sredi njih. Pristno praško dete je ta vedra, resolutna Julka in njeno žarčansko izražanje je ne le ljubeznivo komično, nego tudi značilno in zelo simpatično.

Lidka, Janova žena že petnajst let, nankrat zve za možovo razmerje in povabi Julko k sebi. Kajpada pričakuje Julka, da bo pogovor dramatičen in govorenje Lidkino žaljivo, pridigarstvo. A Julka se ne poji, ker njena ljubezen je nesebična. Toda gospa Lidka sprejme Julko s polnim razumevanjem in brez očitkov; je prosi dekle, naj prevzame pri Janu vse dolžnosti in žrtve ženinne; naj se preseli k Janu ter ga naj spozna tudi bolnega, slinčega, nezmožnega Saja za poza doslej le kot galantnega veseljaka in kavalerja.

Jan, poslanec, ki vlada stranko in boče vladati državo, pa je zase kakor otrok, brez energije in odločnosti. Lidka ga je zasmejala, da se je oženil z njo, prav tako kakor ga je vzela Julka za ljubimca. Obe ljubici, obe sta mu potrebni, obe skupaj sta mu eno žensko bitje, ki skrbi zanj in mu dela življenje sredi političnih borb in viharjev znošno, tako da ju naposled niti več ne razločuje.

Tako je tretje dejanje v Julkini sobi, kjer raztreseni, nervozni in živčno prenapeti Jan govori z Julko kakor z ženo, posebej komično in značilno, pa tudi bridko resnično. Julka pošlje Jana v gorati raj okoli »Villach«, da se ozdravi, a z njim pošlje tudi Lidko. Sama se odreka in zbira ob gramofonskem sviranju vojaškega marša svoje energije za svojo borbo z nadaljnjim življenjem. »Ljubezen ni vse, a mnogo.« zaloka za trenotek, nato pa energično tolče s pestjo takt k maršu naprej v novo dobo ...

Komedija je torej prav krepka, izredno prijetna in je dosleda tudi pri nas popoln uspeh. Dialog teče gladko in naravno ter so vse tri osebe izvrstno karakterizirane; dejanje se o svoji napetosti stopnjuje ter dosega svoj višek v poslednjem dejanju. Sušet je zajet sveže in originalno ter je v razgovorih poleg označenja praškega miljeja tudi dovolj bistrih misli, ki dvigajo komedijo na višjo stopnjo efektne repertoarne igr.

Glavno vlogo Julke je predstavljala pisateljica gđ. Olga Scheinplugova z vsem šarmom svoje mladosti, temperamentno in neprisiljeno, z mnogimi simpatičnimi detajli, zdaj humorno, zdaj resno, ostro polemsko, zdaj čustveno ali nikoli sentimentalno. Žela je za svojo dovršeno kreacijo po vseh aktivnih vharom ploskanje in prejala šopek. Po predstavi ji je publika priredila še posebej dolgotrajne ovacije.

Poslanca Jana, parlamentarnega gro-movnika, a doma in pri ljubici nerazgovorne, nepremagljivega slabica, je igral g. V. y. d. r. a odlično ter iznova dokazal, da je velik umetnik naravnost čudovite izpremenljivosti ter genialne karakterizacije.

Ženo Lidko je predstavljala prvakinja Narod. divadla g. Dostolova z znano in že davno priznano umetnostjo fino in plastično ter je bila kakor prvi večer zopet središče zanimanja in vsesplošnega priznanja.

Sla gramofon. tvrdke je podal prav dobro nezanj igralec.

Bil je prav prijeten večer; publika, ki je napočila vse prostore gledališča, je izražala svojo veliko zadovoljstvo na način, ki je vsaj deloma zabilal mučno praznino ob prvi predstavi in povedal našim gostom umetnikom iz Zlate Prage posebno iskreno, da so nam vedno zelo, zelo dobrodošli. V bodoče pa bo treba obisk organizirati in storiti pravočasno vse, da bodo hiše ob gostovanju Narod. divadla polne. To je dosegljivo brez posebnega truda, ako se gostovanje napove dovolj zgodaj in se izbere primerna dramska dela. Fr. G.

Dnevne vesti

— Iz državne službe. Premješčen je višji finančni tajnik Stanko Brinšek od državne finančne direkcije v Ljubljani v finančno ministrstvo, oddelek katastrof in državni posesti. Za višjega carinskega inšpektorja pri glavni carinarnici v Ljubljani je imenovan carinski inšpektor Jernej Kladnik; v višjo skupino je pomaknjen uradnik glavne podružnice Državne hipotekarne banke v Ljubljani Franc Kramar.

— Nove telefonske zveze. S 1. aprilom je bil odprt telefonski promet med St. Vidom nad Ljubljano in krajci Wien, St. Pölten in Leibnitz in sicer promet St. Vid nad Ljubljano-Wien in St. Pölten po telefonem vodju Ljubljana-Wien, promet St. Vid nad Ljubljano-Leibnitz pa po telefonem vodju Ljubljana-Maribor-Graz. 20. marca je bil odprt telefonski promet med centralami St. Vid nad Ljubljano in Trieste-Milano in Novara. 5. aprila bo odprt telefonski promet med centralami Murska Sobota-Budapest po vodju Zagreb-Budapest in Murska Sobota-Nagykanizsa po vodju Zagreb-Nagykanizsa, nadalje med centralami Središče ob Dravi-Wien in Središče ob Dravi-Graz in sicer po vodju Maribor-Graz.

— Izdajanje časopisov ob nedeljah in praznikih. Pošte morajo ob nedeljah in za pošto veljavnih praznikih med uradnimi urami izdajati časopise. Kadar pa pride pošta proti koncu uradnih ur ali pa do uradnih urah, je treba določiti najkasneje pol ure po prihodu pošte čas za izdajanje časopisov in pismenskih pošilk izmetnikom poštne predloži.

— Raspisani poštni službi. Raspisani sta mestni predstojnik pri pošti in brzojavu Brezno in Žužemberk. Prošnje je treba vložiti do 15. t. m. na oblastno pošto upravo v Ljubljani.

— Hrvatski planinci v Zasavju. V nedeljo priredi hrvatsko planinsko društvo »Sljeme« za svoje člane skupni izlet na Sv. Planino.

— Udrugi jugoslov. inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana, javlja, da sta se za leto 1930. izvoljena upravni in nadzorni odbor konsultiral tako: I. Upravni odbor: predsednik: inž. Janko Mačkovič, II. podpredsednik: inž. Josip Dedek, III. podpredsednik: inž. Igo Pehani, I. tajnik: inž. Ladislav Bevc, II. tajnik: inž. Nace Perko, I. blagajnik: inž. Ciril Pirč, II. blagajnik: inž. Evgen Ponž, I. knjižničar: inž. Karel Tavčar, II. knjižničar: inž. Drago Fatur, I. gospodar: inž. Vladimir Candolini, II. gospodar: inž. Boris Hribar, odborniki: arh. Josip Costapernia, inž. Stanko Dimnik, inž. Anton Džurich, dr. inž. Stanislav Puncič, inž. Josip Stolica, inž. Pavel Vrbič, inž. Fran Zelenko in inž. Jože Završnik. — Nadzorni odbor: inž. Viktor Skaberne in inž. Vinko Strgar.

— Šaljanje v Zagreb. Oblastni odbor »Jadranske Straže« v Zagrebu je povabil slavne ruskega basista Šaljanina v Zagreb. Šaljanin priredi koncert v Zagrebu 16. t. m. in sicer v veliki dvorani zagrebskega veleposlaništva, kjer je prostora za nad 5000 ljudi.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo oblačno in deževno vreme, kakor je bilo po vseh krajih naše države tudi včeraj. Najvišja temperatura je znašala včeraj v Beogradu 20, v Sarajevu 19, v Skoplju 18, v Zagrebu 17, v Splitu 16, v Ljubljani 12,3, v Mariboru 11,8. Temperatura morja v Splitu je znašala včeraj 13,4. Davi je kazal barometer v Ljubljani 758,4 mm temperatura je znašala 9,6.

— Društvo ločenih mož v Velikem Bečkereku. Nedavno so v Bečkereku ločene žene ustanovile svoje društvo. Sedaj ustanove tudi moški v Bečkereku društvo ločenih mož. Na čelu tega gibanja je tehnični uradnik Milorad Stanković.

— Družba sv. Cirila in Metoda je edino slovensko obrambno šolsko društvo v Jugoslaviji. Ker podpira družba tudi revne šolske otroke ob jezikovnih cenah, je družba vredna in potrebna, da jo vsakdo podpira po svojih močeh.

— Zeleniški čuvaj v prepira ubil kmeta. Blizu postaje Brinjske pri Osijeku se je t. dni sprijel zeleniški čuvaj Ivo Patkoš s kmetom Josipom Kolaričem. Vzrok prepira so bile svinje, ki so zašle na zeleniški tir. Med prepirami je Patkoš kmeta udaril s silovitim ključom tako močno po glavi, da mu je prebil lobanjo in je bil nesrečno takoj mrtev. Patkoš so aretirali, zagovarja pa se, da ni imel namena Kolariča ubiti.

— Dva samomora. V Minidnevo je t. dni vpadel veliko senzacijo samomor Elizabete Politzer, vdove po zdravniku dr. Teodoru Politzeru. 38-letna vdova je živela s svojo 30-letno hčerko v ugodnih razmerah in zato vzrok samomora ni manj. Zdi se, da jo je potrla bolečina možganev. Samomor se je doma oveslila. — V Varnem se je v hotelu »Novak« oveslila 52-letna krojačica Mojca Higel, doma iz Odličev. Vzrok samomora so bile najbrž slabe genotne razmere.

— Zagonetna smrt. V vasi Slapno pri Karlovcu so našli t. dni mrtvo v mlaki neko žensko. Po vasi krojijo vesti, da je bila neznanja najbrž umorjena.

— Konj ga je bronil. V bolnico so prepejali včeraj težko poškodovanega hlapca Alojzija Grozdnika iz Pristave pri Trzinu, katerega je včeraj bronil konj tako močno, da se je onesvestil in bruhal kri. Njegovo stanje je precej nevarno.

— Dva manjši nesreči. Terezija Hafner, delavica iz Dravci, je včeraj padla pod voziček in se obšutno poškodovala na glavo. — Zlatko Pavlič, sinu železniškega čuvaja, je sošolec po nesreči vrzel kamen v glavo.

— Usoden prepri. V Županju pri Drenovcu blizu Osijeka se je orožniški narednik Tomo Kmetec spril z občinskim blaginikom Martinom Kraljevičem in ga med prepriom udaril. Jezem je Kraljevič pograbil palico in oplazil narednika tako močno po glavi, da je obledel mrtev. Ubijalca so aretirali.

— Trije veliki požari. V Zagrebu, Osijeku in Subotici so t. dni izbruhli trije veliki požari, ki so povzročili ogromno škodo. V noči od srede na četrtek je začelo goreti v žagi na Strojarski cesti v Zagrebu. Ker je bila žaga lesena in ker so bile blizu žage nakopičene velike zaloge lesa, se je ogenj bliskoma razširil in kmalu je bila vsa stavba v plamenih. Gasilci so sicer kmalu prihiteli na pomoč, toda ves njihov napor je bil zaman. Gasili so vso noč, vendar je pa žaga z veliko zalogo lesa skoro popolnoma zgorela. Ostali so samo stroji, ki so pa tudi deloma poškodovani. Škoda znaša okoli pol milijona dinarjev, je pa krita z zavarovalnino. — Drug velik požar je izbruhnil v krznariči Samuela Ackerkajta v Osijeku. Ogenj je uničil za okoli 250.000 Din krzna in kož. — Ogromen požar je nastal v noči od srede na četrtek v tvornici kovinskih izdelkov Rotmann v Subotici. Ogenj je divjal vso noč, gasili pa so tudi še včeraj dopoldne. Škoda znaša poldrugi milijon dinarjev. Radi požara je ostalo okoli 500 delavcev na cesti.

— V pilanosti spal v sosedovi postelji. O drastični sodni obravnavi poročajo iz Bečkereka: Obtožen je bil neki kmet iz Lukinega sela, čes da je svojemu sosedu izmaknil 2000 Din. Mož je prišel neke noči precej v rožnate domove, namesto v svoje, je pa zavil v sosedovo stanovanje, kjer je legel k sosedovi ženi v posteljo in zaspal. Ko je hotela žena ob 4. jutraj zbuditi svojega moža, je presenečena opazila, da kraj nje spali moški in njen mož, marveč njen sosed. Mož je bil tako ogorčen, da je kljub vsemu opravičevanju pilanega pomočnika z ženo vrv postavil pod kap. Obnem ga je ovadil, da mu je ukradel 2000 Din. Tožilcu se pa dokaz ni posrečil in zato je sodeče obtoženca oprostil.

Iz Ljubljane

— Iz Da se ne pozabi! V Ljubljani se zadnjih deset let mnogo zida. Zato nastajajo nove ulice in ceste. Ali k čestam spada tudi drevje, če že ne gosti drevoredi. Tudi pa — za Bežigradom ni. In ta-le stanj in novi Bežigrad ima polno novih vilic, hiš, ulic in cest, pa če greš ob njih in po njih, vidiš in čutiš njihovo neko puščobo, samoto — nekaj tam manjka. Mestna občina je to pozabila zasadiť ceste za Bežigradom z drevmi, pa naj si bodo lipe ali na krogljaste akacije. Kaj mislite, ali bi ne bil že čas, da se to popravi?

— O nekdanjih »kopališčih« ob Gradaščici. Ti stari »kopališči« »Pasji brod«, nekdanji centrom kopališč na prostem, seveda brez vsake »kabin«, garderobe in kopalnih koshumov, je z regulacijo Gradaščice izginil. Pred petimi leti, ko svet okoli in nad Kolesarje se ni bil zadržal, se je hotelo na tisti svet se mlado in staro kopat, potem pa je bilo naenkrat konec kopanja na prostem od Kolesarje do Glince. Viča. Odslej se bodo Ljubljanci kopali te se v premovalnih kabinah in bazenih renovirane, stare čestitve Kolesarje.

— Iz Travnati okoli v Ljubljani so začeli zopet zeleniti. Menda letos — zadnjičkrat! Čim se prične poletje tega kanala, bo tudi struga kazala znatno spremembo: pred vsem bo pa že »na pola« osušena, ker bodo z zatvornico tu ali tam zapli vodo, da ne bo ovrta regulacijskih del. Desetletnica te dozdaj zanemarjene struge je že zdavnaj minula: ne vemo pa tudi še danes ne, kdaj se bo z glavnimi deli pričelo, ker ta dela zahtevajo precej kompliciran aparat (pisarna n. pr. je postaršana reči), pač pa mora biti za prvo regulacijsko delo pripravljen predvsem potreben kapital. Vsekakor pa bo za našo dozdaj zanemarjeno Ljubljano prvi dan, ko bodo — krampi začeli »peti«, dan malega »jubileja« vsaj za stare Ljubljance.

VELIKA NOČ JE TU!

Oglejte si bogato zalogo razne emailirane modre, nujave, sive in aluminijaste posode pri tverdi k železnici

STANKO FLORJANČIČ

LJUBLJANA

SV. PETRA CESTA 35

— Iz Vpisovanje v tenis — odsek Atece se vrši v petek in soboto 4. in 5. t. m. v damski sobi »Elmone«. Članstvo bo razdeljeno v tri skupine: Tekmovalno, začelniki in družabno. K prvi skupini se priključijo laiki člani, ki so že vpisani in žele pravice športnega udeleževanja. K drugi skupini člani — začelniki, k tretji člani, ki igrajo samo za zabavo ali iz zgolj zdravstvenih razlogov. Prva in druga skupina dobe članstvo še društveno športno klasifikacijo. Seznajski tekmovanja bodo od 1. maja do 31. oktobra 1930.

— Iz Večer izrednega glasbenega zbirka bo imel vsakdo, kdor poseti nočni koncert ge. Pavle Lovšotove, ki se vrši ob 20. uri v dvorani Filharmonične družbe. Na programu so samospevi raznih literatur in slovenske narodne pesmi. Predprodaja v Matični knjižnici, včeraj pa v večji pred koncertno dvorano. Cene zmerno, koncertno.

— Iz Revna dijakinja je včeraj popoldne izgubila tujih 200 Din in sicer od Gankarjevega nabrežja do Zmajčevega mostu. Lepo prosil najditeža, da izroči najdeni denar uredništvu »Slov. Naroda«.

— Iz Predavanje o Lužičkih Srbih. V soboto, dne 5. t. m. ob pol 9. uri zvečer bo predaval v Sokolskem domu na Taboru brat Vekoslav Bučar o Lužičkih Srbih. Predavanje bodo spremljale skopitne slike in kvartet bo zapel nekaj lužičkih narodnih pesmi. Vstopnine ni.

— Iz Izgubljen sem v Rožni dolini, Cesta V. 26. marca zlat pretan z malim briljantom. Pošten najditelj naj za protu nagrado odda v upravi »Slov. Naroda«.

— Iz Odsek nadzornikov progovne službe UJNZB vabi vse člane na redni letni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo 6. t. m. ob 10. dopoldne v steklenem salonu kolodvorske restavracije g. Tonca v Ljubljani.

— Iz V »Soči« odpade do sobote 5. aprila predavanje, ker je salon pri Levu oddan za drugo prireditve.

— Iz Družba sv. Cirila in Metoda priredi jutri popoldne in v nedeljo dopoldne »Dan bombončkov«. Cela prireditev ima blag namen. Podpirajmo družbo! Ne odrekajte: »Mal dar, domu na oltar!«.

Iz Celja

— Obnovite srečke državne razredne loterije v celjski podružnici »Jutra« najpозnejše do sobote 5. t. m. zvečer, ker bo zbiranje že v torek 8. t. m.

— Gostovanje Ljubljancev v celjskem mestnem gledališču je uspelo v popolno zadovoljstvo celjskega gledališkega občinstva. Publika si od večera, na katerem so nastopile »le« tri osebe v moderni drami, ni obetala ravno posebnega užitka. Bilo pa je prijetno presenečenje. Igralci so nam nudili dovršeno umetniško igranje. Škoda, da gledališče ni bilo polno, kakor bi igrali in drama v polni meri zaslužili. Pač pa je občinstvo, ki ni zamudilo lepega večera, izkazalo svojo navdušenost in odkritosrčno hvaležnost umetniški trojici Saričeva — Debevec — Skrbinskih z dolgotrajnim aplavzom. Želeli bi še več sličnih gostovanj ljubljanskih oderskih umetnikov.

— Aretiran je bil zaradi potepušva in beračenja 66letni brezposelni klubčarski pomočnik J. B., rodom iz Leče, srez Otoban.

Gledališko pismo z Dunaja

Janinas zopet na gledališkem odru. — Gostovanje ruskih revolucionarnih igralcev.

Dunaj, 1. aprila.

Takole — vsake svete čase enkrat ima Dunaj tudi svojo senzacijo. Sicer je to solidno meščansko mesto s prvovrstno opero in dramskimi gledališči, ki vsemi svojimi tradicijami hodijo po starih, dobro izkušenih principih daleč od vsega novega. Tako, sedaj ima Dunaj svojo senzacijo. Janinasa, ki se je po dolgem času izključno filmskega dela zopet vrnil na oder in igra v »Bobrovem kozuhu« in »Kupčija je kupčija«, opera vprizarja Berg — Büchnerjevega »Wozzeck«, je pri nas znano dramsko delo »Vojček«, o katerega predelavi v opero je obširneje pisal S. Oster.

V najkrajšem času se pa obeta Dunaju posebna senzacija, gostovanje ruskih revolucionarnih gledališč Tairova in Meyerholda, za jesen pa gostovanje Anne May Wong v novi opereti. Ker bo to novo gostovanje Rusov Tairova in Meyerholda v Evropi novost, ki bo vzbujala senzacijo ne le v Berlinu, ampak na Dunaju, in je verjetno, da si bo tudi kak Slovenec ogledal dunajske predstave teh edinstvenih gledaliških umetnikov — reformatorjev, si ogledimo ob kratkem zgodovino ruskega gledališča od Stanislavskega do ekstremista Eisensteina, torej prvo fazo v razvoju novega ruskega gledališča.

Moderni evropski teater je že od nekdaj prejel najhujše in najzanimivejše vspodbude iz Petrograda in Moskve. V umetnosti Stanislavskega ni dosegel le ruski, ampak moderni teater sploh svojo visoko umetniško stopnjo. Veliko delo, s katerim je Stanislavski svojčas obogatil teater, je ležalo v tem, da je opustil oster vseh ostankov psevdo — klasičnega teatra, da je bil poleg tega prvi, ki je prinesel v teater organizatorični duh. V ospredje sta stopila pomen režiserja in gotov slog igre. Stanislavski je uvedel novo obliko, naturalizem, privedel je torej na oder novo življenje. Igralci so morali dovršiti najstrožje telesno in psihično šolanje, da so zamogli za odru ljudi in njihovo duševno stanje tako natančno in resnično podati, da se ni občutila njihova igra več kot vloga, ampak kot resničen doživljanje.

Njih delo razberemo iz stavkov, ki jih je napisal Nemirovič — Dančenko v članku, posvečenem Čehovu... »osvoboditi se moramo scenične rutine in literarnih klisejev. Odru vrtno živo psihologijo in človeško besedo. Življenja ne smemo ocenjevati samo iz višav, strlečih v nebo, in iz pogrezojajoč se brezdne, temveč tudi skozi obdajajočo nas vsakdanjost. Teatralnosti dramatičnih del ne smemo iskati v razkriani sceničnosti, ki je oddalja gledališče za toliko let v roke mojstru čisto posebne vrste ter odbija od njega žive literarne talenta, temveč v skritem, notranjem psihološkem gibanju.«

K dekoracijskim delom so bile pritegnjene pomenljive umetniške moči: teater ni zbral več okoli sebe le pravih zastopnikov literature in kritike, ampak tudi glasbenike, slikarje, arhitekte. Mesto odvečene rutine se je vnel na odr pravi ustvarjajoči umetniški plamen. Kakšno merkantilno teatersko podjetje bi zamoglo na primer poročati o pretežitvi epizodi, ustvarjajoče napetosti, kot na primer to, ki je zvezano z vprizoritvijo Čehove »Ulice«. Stanislavski poroča o tem sledi: »mnogo truda smo si prizadejali za »Ulico« in bili smo v velikem strahu. Kako smo igrali, kako govorili, na to se ne spominjam več, saj smo se komaj držali na nogah. Vsek si je bil svest, da moramo doseči uspeh, ker je bilo od tega odvisno življenje velikega pisatelja. Zastor je padel med smrtjo tišino. Vsi smo prebledeli. Knipper se je onesvestil. Roksanova je jokala. Kako dolgo je trajal molk v dvorani, je razvidno iz tega, da smo prišli že vsi v svoje garderobe. Naenkrat je zavijalo navdušenje v avditoriju in čuli smo besno ploskanje. Gledalci so planili iz svojih prostоров, ploskali in divjali, mi smo pa bili čisto zmedeni. Nobenemu od nas ni prišlo na misel, da bi se poklonili občinstvu.«

šac v Liki. Po odsluženju kazni bo izgnan v domovinsko občino.

— Izgubljeno in najdeno. Posestnica Pavla Brancetova iz Arčina je izgubila pred dnevi v Celju črno usnjato listnico, v kateri je imela pet bankovcev po 100 Din.

— Višji stražnik Alojzij Štokelj je našel na Novi cesti v Gaberlu večjo lopato, katero je očitno izgubil kak voznik z voza.

— Pes se je zatekel. K stavbeniku K. Jezerniku, stanjočemu v Zgornji Hudičini, se je predvčeršnjim zatekel pes volčjak brez ovratnika in znamke. Lastnik naj se zgloasi na zgornjem naslovu, kjer se pes trenutno nahaja v oskrbi.

stvu. Po prvem dejanju smo bili klicani dvanaškrat pred zastor.

»Naenkrat je bilo kot o Veliki noči; vse se je poljubovalo. Marsikdo je glasno jokal. Vsi, ki so bili v zvezi s teatrom: delavci, šivilje, učenci, statisti, vse je prišlo na oder in se poljubovalo in objemalo. Morali smo odmor podaljšati. Solze so zabrisale šminko tako, da smo se morali na novo maskirati.«

Vendar je to diktatorsko siljenje: le pravo življenje na oder, katero je zahtevalo umetnost od umetnikov in strogo psihološko delo privedlo do upora. In zopet se je začelo s spremljanjem gledališke umetnosti. Tedaj je bilo izdano novo geslo: oprosti oder in igravca težje psihološke preteži. Novo revolucijo ruskega teatra sta povzela ob skoro istem času, a po različnih potih in z različnimi sredstvi dva najnadarnejša učenca Stanislavskega, režiserja Meyerhold in preminuli Vahantgov. Okoli teh dveh so se zbrali še drugi revolucionarni gledališke umetnosti. Vendar je ostala gledališka revolucija delo teh dveh.

Vahantgov, katerega delo je tudi Stanislavski visoko cenil, je ostal s svojimi novotariami se prav za prav v strogem okviru čisto umetniškega in oderskega. Politika in socialna revolucija ni posebno vplivala na njegovo delo.

Ko se je Vahantgov osvobodil oderskih tradicij Stanislavskega, je bil že voditelj enega, k umetniškemu teatru spadajočega »Studio«, ki je delal tedaj še čisto v duhu Stanislavskega. Vahantgov umetniško-revolucionarne zadloge so obstajale v tem, da je opustil oder pretrganega realizma in ga dovedel do proste umetniško ustvarjanja igre. Njemu ni bilo več od tega, da bi podal življenje le tako kot je: do zadnjih najfinjših nijans izklesano, kar bi se lahko v vsej dovršenosti primeralo z biološko in psihološko fotografijo. Ne. Poizkusil je življenje v umetniškem duhu na novo ustvariti. Tako je postavil Vahantgov režiserju kot novo nalogo: umetniško ustvarjenje.

Njegov kinški pravilni svet v »Princezi Turandot«, Svet mrtvih v »Eriku XIV.« in vse ono čudežno v Materlnckovem »Čudežu sv. Antona« — vsi ti oderski svetovi so bili ustvarjeni iz ustvarjajočega doživljanja pravega umetnika.

Vahantgov inscenacije spadajo brez dvoma k najzanimivejšim utvaritvam vseh časov. Obnovo umetnosti Stanislavskega, katero je izvedel Vahantgov kot režiser v odersko — tehničen smislu, je prevzel njegov učenec Čehov v igravskem. Za Čehova je igra, vloga ravnotako umetniško-ustvarjajoči proces, ki se oblikuje iz notranjega doživljanja. Kot je bil Vahantgov največji ruski režiser, tako je Čehov največji ruski igravec — umetnik, največji ponos ruske oderske umetnosti.

Naravno je, da politika in socialna revolucija ni šla ravno brez posledic mimo umetniškega razvoja. Nastala je izredno revolucionarna umetniška smer: »leva fronta«. Na čelu te je stal Meyerhold, ki je dal ruski gledališki umetnosti nove direktive: mašinske konstrukcije mesto prejšnje oderske dekoracije in biodinamiko kot gonilno umetnost. Njegov teater je začel delovati leta 1920. pod imenom »Teater SSSR«. Prve vprizoritve so bile Verharnova »Večera na zarja«, Majakovskega »Misterije«, Ibse nova »Nora«, a vse to so bili le poizkusi za novo delo. Leta 1921. je z Moliercom otvoril svoje gledališče. Ta dan pomeni novo epoko v zgodovini gledališča. Po narčni slikarice Popove je uvedel mesto kulise oderske konstrukcije, igravec si je pa moral uriti telo po novem biomehničnem sistemu, ki zahteva od igravca živ stroj.

Najvažnejša naloga igravca je bila sedaj ta, da je popolnoma obvladal svoje telo. Meyerholdov igravec je moral v prvi vrsti paziti na razvoj svojega telesa. Moral je pravilno sedeti, teči, hoditi, sploh kretati se. Odrska forma je bila sedaj ekscentrično gi-

banje, gesta na izven; notranje življenje je bilo takorekoč ekscentrično: najnovejša igravčeva instrumenta sta bila telo in gibanje.

Ta kanon umetnosti je imel že mnogo skupnega z v Rusiji vladajočimi političnimi tendencami ki so ravno tako najvišje cenile dinamični moment. Tako je bila torej tudi umetnost zagovornik revolucionarnih tendenc. Meyerhold je rekel: teater kot samosvoja institucija nima več pomena; igravec pa, tak kot se je do sedaj uveljavil, je nepotreben. Teater, ki ne pokaže socialnih doživljanj, je nepotreben. Meyerhold je hotel iz igravca vzgojiti socialno koristno bitje. Zato je učil vse učence biomehniko, praktične kinematike, torej visoko tehnologijo živečega telesa. Ker je stal Meyerhold na stališču, da mora biti novi človek tudi na odru obdan od nove okolice, je kulis z odra enostavno izločil in postavil na oder le one elemente, ki sestavljajo resnično današnjega človeka. Na odru stoji par metrov visoke mašinske konstrukcije iz lesa in železa, poleg teh pa pravi topovi, vojne kuhinje, letala, strojnice, avtomobili in dvokolesa. V slučajih, ko zahteva delanje igre vseeno še mize, stole in podobne nemahinske stvari, preuredi te v obliki in konstrukciji tako, da ne spominjajo več na navadno mizo, stol, okno ali kar si bodi. Mnogi komadi, kot na primer Candelova »Tiara« stotletja, ki se vprizarja na ravni, plavajočih v zraku, premikajočih se navzgor in navzdol dajo igravcu možnost, da nastopa kot »nadvladajoča moč«, ki se pokaže v različnih višinah in različnih ravnotežjih. Tu ne vidimo igravcev le v horizontalni legi, vidimo jih tudi v vertikalni. Da lahko doseže presenetljive učinke, uporablja na odru tudi lift in druga dvigala. — Igro spremljajo posebni značilni sumeči glasovi orkestra, ki se nahaja — kot prete sinfoniji — pred odrom. Mesto dirigenta pa zavzame režiser, ki vodi igro, dirigira »orkestru šumov« in pošilja potom posebnega aparata signale ljudem, zaposlenim pri liftu, lučeh itd. Z lučmi ne manipulira le na odru, ampak tudi med gledavci.

Letošnje Meyerholdovo gostovanje označja vprizoritve dveh njegovih remek del »Revizorja« in »Rjuj Kina!«

Gotovo bi bilo nesmiselno presoditi novo rusko umetnost izključno le na podlagi Meyerholdovega teatra, ker imamo tej »levi fronti« nasprotno »desno fronto«. Kot kaže umetnost levo orijentiranega teatra vsebinsko vseskozi revolucionarni značaj, tako kaže »desno krilo« ruskega teatra levo krilo nasprotno igro in oder v smislu tradicij.

Poleg Meyerholdovega, je gotovo najzanimivejši teater Tairova, ki strogo pazi na to, da komad vsebinsko niti najmanj ne ugaia meščanskemu okusu. Nova umetniška sredstva levega teatra »konstruktivistična« oderska dekoracija in »biomehnična« igra se dajo razumeti le iz revolucionarne ruske atmosfere. Umetniški vtis v starem pomenu, torej estetska vrednost, se tem predstavam nikakor ne more odreči. Vzrokov pa, ki so do »leve umetnosti« dovedli, se ne sme iskati le v političnem razvoju, kajti ti temeljijo že v oderski umetnosti Stanislavskega. Razmerje med dušo in telesom je bilo v psihološko preveč podčrtani igri Stanislavskega moteno na račun telesa.

Tairov, vodja moskovskega komornega gledališča, je v Evropi že znan po svojih vprizoritvah »Cetrika« in operete »Girofle-Girofla«, od 7. do 9. t. m. pa gostuje v dunajskem novem gledališču z O' Neillovo dramo Zamorec, za katero je napisal glasbeno spremljavo znani skladatelj Mediner.

Pot ruskega teatra tu še ni končana. Tu se pričnjava šele pravi pohod ruskega revolucionarnega teatra k ustanovitvi »Prolet-Kult« odra Forregerja. Vendar pa to ne spada več k temu članku.

Frk.

Iz Laškega

— Občni zbor Opleševalnega in turisko-prometnega društva. V ponedeljek 7. t. m. ob 20. se bo vršil v veliki dvorani hotela Savinje v Laškem redni občni zbor Opleševalnega in turisko-prometnega društva z dnevnim redom poročila odbornikov, volitev novega odbora in še z drugimi prav važnimi točkami. To je 41. občni zbor tega najprihujbinejšega društva in nadejamo se prav obilne udeležbe.

Sport

— Selekcija ZNS. (Službeno.) Delegirajo se k tekman dne 6. IV. 1930: izrišče Irlirje ob 14.30 Irlirja II: Jadran II: g. Mohorko, ob 16.15 Irlirja I: Jadran I: g. Cimperman; izrišče Primorja ob 10. Krakovo: Slovian: g. Dolinar, ob 14.30 Hermes II: Svoboda II: g. Černy, ob 16.15 Hermes I: Svoboda I: g. Pevalček: v Mariboru (mesto g. Nemeca) Rapid: Zelezničar: g. Wagner, v Celju Celje: Amater: g. Betetio. — Dne 7. IV. ob 20. uri v kavarni Evropa seja upravnega odbora. — Tajnik.

Edgar Wallace:

Vrata izdajalcev

Roman

— Prepričan sem, ker uredim vse to sam, — je odgovoril Trayne. — Ko stopite iz Towera, se vam približa prodajalec novin, kateremu odgovorite »nočem«, če bo geslo samo ena beseda, »hvala nočem«, če bosta dve besedi itd. Če se ne motim, bo geslo eno naslednjih štirih lastnih imen: Newport, Cardiff, Monmouth ali Bristol. Zapomnite si ta imena in zadržite polkovnika, dokler bo le mogoče. Ko se pa poslovili od vas, pojdite spat in sanjajte o čem zelo prijetnem.

Diana je stopila k oknu in pogledala zamišljeno na cesto. Srce ji je močnejše utripalo, čim je pomislila na nevarno pustolovščino. In prvič v življenju se ji 50.000 funtov ni zdelo posebno mnogo. Ali bi ne bilo bolje skesati se? Za Grahama se ni brigala. Graham Hallowell je pomenil za njo samo odgovornost in skrb, pa naj je sedel v ječi ali ne. Rada bi bila vedela, če bi privolil v ločitev, ako bi...

— Preveč mi to ne diši, — je začela in nekaj jo je prisililo, da se je obrnila. Soba je bila prazna. Tiger Trayne je bil pravčasno odšel.

XII.

Petdeset tisoč funtov! Skušala je razpihati svoje navdušenje za pustolovščino. Princ iz Kishlastana je bil sicer plemenit, vendar je pa vedno kazal znake slabega značaja. To je bil mož brez trdnega prepričanja, ki bo nedvomno pustil Dianine viro usahniti, čim se osvetli ljudem, ki so ga prezirali.

Diana si ni belila glave z razmišljanjem, ali stori dobro delo ali pa prekrši zakone. Razmišljala je samo o nevarnosti ali bolj rečeno o nevarnosti pustolovščine. Imela je nejasen in neprijeten pojem o zločinu, kateremu pravijo veleizdaja in za katerega je določena stroga kazen. In vendar — saj je igrala le neznatno vlogo in vedela je, da jo bo znal Trayne tako kriti, da njena skrivnuta nikoli ne pride na dan.

Samo nekaj je trdno sklenila. Ne pogleda v knjižico, katero Graham ponoči prebira, in ne dovoli, da bi ji podrobno razložil načrt.

Kakšno nehalno vlogo neki igra Dick Hallowell? Napad je bil določen na noč, ko bo Dick na straži. Diana je obšla škodoželjna radost, čim se je zavedla, da pade sum nedvomno nanj. Dick bi gotovo besnel, če bi vedel, da je govorila s polkovnikom. Bila je prepričana, da je preprečila njegovo ženitev. Videla je, kako je udan svojemu polku in zato ni dvomila, da se odloči za svojo karijero, če bo moral izbirati med vojaško službo in dekletom brez roditeljev, ki ga je očaralo.

Kar je šinila Diana nova misel v glavo. Sedla je za pisalno mizo, napisala poročniku R. H. Longfellowu nekaj vrstic in mu poslala pisemce po posebnem slu v Tower. Morda pa Bobbie sploh ne pride. Poznala ga je že v času, ko je bil še v Etonu. Bil je vedno prijazen z njo. Rada bi si bila temeljito ogledala Tower, obenem je bila pa radovedna, kako jo sprejme Dick Hallowell. A ko je stopila ob štirih v sobo Dombrét z novico, da čaka zunaj mlad častnik, ga je sprejela Diana tako navdušeno, da je Bobbie Longfellow kar strmel.

Bobbie je bil v zadregi. Diana je na prvi pogled spoznala, da bo težko kaj opravila, ker ni posebno dobre volje. Bobbie je bil podoben človeku, katerega so zasačili pri nepremišljenem

dejanju. Ječjal je in se opravičeval, da ga že tako dolgo ni bilo. In celo zardel bi bil skoro, ko ji je povedal, da ima ob petih sestanek. Diana je pa takoj vedela, da gre samo za pretvezo.

— Huda sem na vas, da niste prišli že prej, je dejala. — Kako se počuti Dick?

— Ah, prav dobro, — je odgovoril v zadregi.

— Ste mu povedali, da ste namenjeni k meni?

Pri tem vprašanju so se Diani zaškrile oči. Prav nič ni bila presenečena, ko je Bobbie prikimala.

— Mislim sem, da mi moram povedati.

— Zelo sem radovedna. Bobbie. Se bo Dick oženil?

Bobbie se je zagledal v strop in odgovoril, da ničesar ne ve. To ni bil posebno dober začetek in zato je Diana napeljala pogovor počasi na polkovnika, kar ji je bilo lahko, kajti z njim je govorila prejšnji večer. Od polkovnika je bilo samo korak do lady Cynthie.

— Zelela bi samo, da bi me lady Cynthie nehala sovražiti, — je dejala in globoko vzdihnila. Bila je tako dobra z menoj. Dokler je bila mlada, je bila najbolj razposajena in lahkomišelnost deklet Londona. Moja mati je pravila, da se je spozabila tako daleč, da je nastal družabni škandal.

— Zdal lady Cynthie ne dela nič pohujšljivega, — je dejal Bobbie. — Nasprotno, Diana, podobna je bolj staremu, krasnemu ledeniku, nego človeku. Mraz me strese, če jo le vidim.

— Je vprično vas govorila kdaj tudi o meni? — je vprašala Diana.

Bobbie je bil v zadregi.

— Ne spominjam se, — je odgovoril glasneje nego je bilo treba. — Morda je govorila z menoj o vas, izključeno ni.

— Bi se udeležili svečanosti, katero priredim petindvajsetega? — je vprašala Diana.

Bobbie je brž izračunal.

— Obžalujem, petindvajsetega bom imel baš to proketo službo, — je odgovoril. Diani se je zdelo, da je Bobbie vesel, da je tako lahko našel izgovor.

— Dick ima službo šestindvajsetega. Častnikov imamo premalo. Trije tovariši so bolni, vsi trije imajo gripo, Johnson in Billingham sta pa na dopustu. Doslej še nisem poznal tako težke službe, kakor je v Toweru. Ta vražja trdnjava! Tam stojte straže kakor v vojnem taborišču.

Diana je bila zelo presenečena, ko jo je Bobbie nepričakovano vprašal:

— Kaj vam Hope Joynerjeva ne ugaja?

Hope Joynerjeva? Seveda mi, Bobbie. Trdim celo, da je izredno dražestna. Sicer je ne poznam posebno dobro, toda v tem pogledu nisem edina. To vam je zagotovo ribica, je-di?

— Ne razumem, zakaj, — je menil Bobbie. — Zagotovo je pač tako, kakor ste vse ženske. Prej bi dejal, da je zelo lepa in očarljiva.

— In Dicku bo gotovo dobra zakonska žena, je dejala mirno, — toda Dick se bo težko ločil od polka.

V teh besedah je bil dobro merjen napad in Bobbie ga je skušal v mladeniškem zanosu pošteno odbiti.

— Zakaj bi se ločil od polka? — je vprašal. — Saj gospodična Joynerjeva ni kabaretna plesalka ali deklet, ki bi se moralo sramovati svojega imena.

— In vendar se bo moral Dick ločiti od polka, — je vzklila Diana. — Bobbie, vi sami najbolje veste, da Hope Joynerjeva nima nobenega znanca ali neznanca, s katerim bi bila v sorodu.

Bobbie se je nervozno obrnil in zardel.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Zdravnik, ki dela velike oči

Zanimiva izjava specialista za lepote operacije dr. Passota.

Znani pariški specialist za tako zvane »operacije lepote« dr. Raymond Passot je pripravljen že mnogim dekletom do čarobnih velikih oči. Zunanji kot očesa prereže približno za osmino palca in deklet z zaspanim izrazom se takoj izpremeni v očarljivo bitje z velikimi, zapeljivimi očmi. Če po tej operaciji oči še niso dovolj velike, izreže dr. Passot iz gornje velike ozek trak kože in dvigne tako veko za osmino palca. Človek bi mislil, da se tako neznatna izprememba še opaziti ne more, toda učinek navpičnega in vodoravnega razširjenja očesa je nepričakovano velik. Po operaciji deklet zatisne oči dobro, samo če spi.

Nisem si izmislil te operacije samo zato, da bi delal iz mladih in starih kokot zapeljive ženske, — je dejal dr. Passot. Če pa katera ženska veruje, da bo z velikimi očmi lepša, ji rad pomagam in ji oči razširim, toda samo, če ima oči povsem zdrave. Pravi vzrok, da sem se odločil za te operacije, je pa dejstvo, da imajo mnoge igralke in umetnice mahedrave veke in da se zde vedno zaspane. Nekatere imajo to že od rojstva, pri drugih se pa pojavi, čim pridejo bolj v leta. To je sicer malenkostna telesna hiba, ki pa igra pri mnogih ženskah zelo veliko vlogo.

Mnoge ženske ne vedo, da imajo za svoj obraz premajhne oči. Operacija je zelo enostavna, brez bolečin in brez kakšne nevarnosti, drži pa za vse življenje. Oči ne izstopijo iz duplin, kakor bi utegnili kdo misliti, temveč oko samo se zdi po operaciji večje. Zadnje čase sem napravil mnogo operacij mladim igralkam, ki niso mogle dobiti trajnega angažmana, ker niso bile posebno lepe. Po operaciji so pa dosegle nepričakovano velik uspeh. Občinstvu je ugajal njihov otroško odkriti pogled.

Dr. Passot je tisti specialist, ki je dal slavni igralki iz »Comedie française« Cecil Sorelovi nov nos. Igralka je imela zakrivljen orlovski nos in zaželela si je grškega. Sorelova je v privat-

nem življenju contesa Guillaume de Segur. Celih 30 let je bila zvezda »Comedie française«, najznamenitejša žena Pariza in morda tudi vse Evrope. Pred leti je poslal neki slikar v »Salon des Humoriste« sliko Cecil Sorelove, na kateri je imela nos, ki se je s koncem skoro dotikal ust. Drugi dan je slavna igrala posetila salon in vprično mnogih posetnikov je z dežnikom razbila špo na svojem portretu. Nedavno je prodala svojo dragoceno zbirko starega pohištva, da si uredi moderno stanovanje na Champs - Elysees. Pri tej priliki je sklenila izpremeniti tudi svoj nos in dr. Passot jo je operiral v temu med dvema predstavama »Sapho«. Njeni kavalirji so bili silno presenečeni, ko so jo zagledali s krasnim grškim nosom, izredno mikavno in dekluško očarljivo.

Pred tedni je napravil dr. Passot še senzacionalnejšo operacijo. K njemu je prišla neka Američanka, ki je mislila, da ima prevelika usta. Dr. Passot ji je usta na obeh krajih nekoliko sešil in operacija se je posrečila. Američanka je sedaj zelo ponosna na svoja usteca.

K meni zahajajo tudi ženske, ki žele, da bi jim pobarval oči, — je dejal dr. Passot v pogovoru z novinarji. — Vsaka ženska ima lahko barvo oči, kakršno želi. Operacija je brez bolečin in vid prav nič ne trpi. Vendar pa skušam odvrtiti vse pacientke od tega koraka. Prepričan sem, da operacija ni nevarna, toda pomisliti moramo, kako nesrečna bi bila ženska, če bi se barva njenih oči pozneje izpremenila. Zlasti pa svarim ženske, ki hočejo izpremeniti svoj obraz, naj si ne puste vbizgati pod kožo parafina. To je stara metoda za odstranitev gub in prepričan sem, da so se zdaj zdravniki, ki počenjajo to, toda pozabljajo ne smemo, da so posledice za dotično žensko zelo težke. Parafin se razleze in pronicava pod kožo na vrat, kjer nastanejo tvorbi. V 5 do 10 letih parafin navadno porjavi in koža dobi bolesten izraz. Kolčina parafina se z leti tudi poveča in obraz je potem kakor zabuhel.

Knjiga padla z neba

Nekemu italijanskemu kmetu iz Monte bella se je pripetila oni dan zelo čudna dogodivščina. Oral je in nena doma je padla od nekega z neba knjiga. Kmetič je kar zazijal od presenečenja. Pripogibl se je in pobral knjigo, pa je ves začuden opazil, da ni sveto pismo, niti mašne bukvice, kakor bi se spodobilo za knjigo, ki je padla z neba. Nasprotno, bil je moderen roman, katerega bi kmetič gotovo ne dal čitati svojim otrokom.

Če bi bil letel takrat nad poljem aeroplan, bi si bil kmetič sam pojasnil to čudno zadevo. Tako mu pa ni preostajalo drugega, nego da je obvestil novinarje, ki so prišli do zaključka, da je knjigo izpuštil iz krempeljev orol. Nesel jo je najbrž, da bi postal s papirjem svoje gnezdo, pa se mu je v zračnih višavah izmuznila iz krempeljev.

Debeluhi blagoslov človeštva

Debeli ljudje veljajo splošno za dobrodušne in za predstavnike blagostanja. Premožni tovarnar svile v Lyonu M. Duplan pravi, da je to ljudsko naziranje pravilno, ker ga potrjujejo tudi gospodarska dejstva. Svetovna industrija bi bila neprimerno bolj razvita in zaposlena in ljudje bi imeli več zaslužka, če bi se več jedlo in če bi hoteli biti ljudje okrogli, ne pa suhi kakor tr-

ske. Ko je moda sklenila, da morajo biti ženske vitke, se modnim diktatorjem še sanjalo ni, koliko škodo so napravili mnogim panogam industrije in obrvi. Morda imajo od tega nekaj koristi oni, ki so poklicani skrbeti za žensko lepoto, zato pa imajo veliko škodo mesariji, peki, slaščičarni, lastniki tekstilnih tovarn itd.

Če bi bile ženske lepo rejene, ne pa trske, kakor so zdaj, bi se takoj povečalo blagostanje tekstilne industrije in tudi trgovina z vsemi živili bi si znatno opomogla. Debeli ljudje pospešujejo tudi razvoj avtomobilske industrije, ker so težki in ker se avtomobili pod njimi hitreje obrabijo. V splošnem lahko rečemo, da je apetit velikega pomena za brezposelnost.

NOGAVICE ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato
13 najcenejše!

Nekaj o Stradivarijevih goslih

Prejeli smo:

Mnogi čitatelji vedo, da so Stradivarijeve gosli prvovrstne, milo in polno zvane in marsikateri je pogledal na oznako svojih gosli v nadi, da ima gosli slavnega mojstra. Ker se sedaj oživljajo spomini na Stradivarija in ker se vrši tekma, kdo poseduje njegove gosli, hočem navesti nekaj zgodovinskih podatkov o tem slavnem možu.

Stradivari Antonio je bil najpomembnejši kmetki izdelovalec gosli v Cremoni. Rodil se je kot potomec patricijskega rodu v Cremoni l. 1644 in bil je najbrž učenec Nikolaja Amatijskega. Vse svoje življenje je posvetil izdelovanju gosli, delal je še celo v letu, ko je umrl, namreč 1737. Vsega je naredil nekaj čez tisoč komadov, in vrhuncem v izdelovanju je dosegel med leti 1700 do 1725. Z svojim izdelkom je bil avtor primeroma drag, prodajal je komad po 4 luidore.

Pozneje, ko so divjale v teh pokrajinah razne vojne, je bilo mnogo Stradivarijevih gosli uničenih in zato se je dvignila tudi cena tako da so veljale na primer okrog leta 1860 ene gosli 4000 luidorov. Ni se pa čuditi, če se najde nekaj teh gosli tudi pri nas v Jugoslaviji. Bivša Avstrija v raznih vojnah proti Italiji je mobilizirala največ svoje vojske ravno v severnih pokrajinah naše Jugoslavije. Marsikateri vojak je na pohodih skozi takratno italijansko ozemlje to ali ono stvar vtaknil v vojaško torbo in tako ni izključeno, da so bile zanešene v naše kraje tudi pristne Stradivarijeve gosli.

Kakor smo čitali, so se do sedaj javili trije lastniki teh gosli. Naše pa so se sedaj tudi četrt, ima jih gospa Dragojila F. učiteljica v Dolnji Lendavi. Njen oče jih je kupil pred mnogimi leti od neznane cigana. Žig je takšen, kakor smo čitali v »Slov. Iarodu«, samo da je letnica 1727.

Pri hripi, bronhitisu, vnetju mandljev, pljučnem katarju, zasluženosti nosu, sapnika, požiralnika in jabolka, obolenjih oči in ušes, skrbimo za to, da čisto očistimo temeljito želoled in črevo z uporabo naravne »Franz Josefove grenčice«. Znameniti strokovnjaki za nego zdravja svedočijo, da »Franz Josefova« voda dobro služi tudi pri šenu in drugih mrzličnih nalezljivih boleznih. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specijalnih trgovinah.

Sokol

— Beograjski vsesokolski zlet. Te dni se je vrnil v Beograd drugi namestnik staroste SKJ brat Djuro Paunković, ki je kot delegat našega Saveza zastopal jugoslovansko sokolstvo na poslavi Masarykove 80letnice v Pragi. Iz Prage je krenil brat Paunković še v Varšavo, da povabi bratski poljski sokolski savez na naš vsesokolski zlet. V obeh slovanskih prestolnicah so ga sokolski funkcionarji sprejeli z veliko prisrčnostjo in ljubeznijo. Po vtiskih in podatkih, ki jih je dobil, bo udeležba iz Češkoslovaške in Poljske nepričakovano velika. Kolikor se da zdaj presoditi, pride iz Poljske na zlet kakih 3000 Sokolov in Sokolice. Poljske sokolice se že pripravljajo za akademijo, ki jo bodo priredile na enem izmed zletnih dni. Pri akademiji bodo nastopile v svojih slikovitih narodnih nošah. V Pragi pa računajo, da se bo našega zleta udeležilo do 12.000 češkoslovanskih Sokolov in Sokolice. Prišli bodo v dveh skupinah. Na naraščalski zlet, ki bo dne 22. junija, bodo poslali 2000 do 3000 naraščalca. Druga skupina 10 do 12.000 ljudi pa pride dne 26. junija na glavne zletne dni.

Zaročenca.

— Si že kdaj poljubila drugega moškega?
— Seveda.
— Povej koga, da ga premlatim.
— Beži no, proti toliki premoči nič ne opraviš.

Desettisoči

izkušeni strokovnjaki predelajo trajno dobre PALMA - podmetnike iz kavčuka. Pred nekaj dnevi smo že poudarili na tem mestu, da izdelujejo PALMA - podmetnike vsako leto cele trume delavcev.

PALMA predelujejo pravi strokovnjaki radi in trajno. To je dejstvo, ki govori za kakovost PALMA - podmetnikov bolj kot vsako drugo priporočilo.

Ker so PALMA cenejši in trpežnejši kot usnje in dajejo dobrodelno in elastično hojo, ki varuje telo in drage čevlje, naj bi vsakdo, ki še hodi na usnenih podmetnikih, vsaj enkrat poskusil nositi PALMA.

PALMA

Stalno strokovno nadzorstvo
pri proizvodnji.
Dokazano najdovršenejši!

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakol - Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo - Najmanjši oglaš Din 5

Dobro šiviljo
za plašče in obleke sprejemam na dom. Naslov v upravi »Slov. Narod«. 1270

Na obroke
kupite lahko vsakovrstno blago s posredovanjem Kreditne zadruge detajlnih trgovcev, Cigaletova ulica 1. Posreduje hitro in diskretno. 34/T

Stalna razstava
umetniških slik in velika izbira okvirjev. Pravkar prispeli novi moderni vzorci. — A. Kos, Ljubljana, Mestni trg 26, nasproti ma-

Klavirje
in pianine prodaja, izposoja, popravlja in čisto uglašuje najceneje tudi na obroke — tovarna klavirjev WARBINEK, Ljubljana, Gregorčičeva 5, Rimska c. 2. 1256

Hišnika
v osebi zidarja in barvarja iščem. Ponudbe na naslov Kuzma Ostoič, Split, Pretinac 149. 1277

Posestvo
24 mernikov posetve, gozd, hiša, gospodarsko poslopje in sadni vrt, blizu Brezje, naprodati. V hiši električna razsvetljava. Pojasnila daje Franc Zupan — 30, pošta Radovljica. 1276

Tamburice
najboljše, pristoja tvorica tamburice
— VARDIAN, Sisak
Hrvatska, št. 1.
Novi cenik poslijem vsakemu. — Odlikovan z zlato kolajno in diplomom.

Eleгантan gospod si nabavlja svoje potreščine edino le pri nas!

K. S. S. Ljubljana